

Täysistunto

Tiistai 27.5.2025 klo 13.59—17.26

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Eerola esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.44 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä sitten pohjoismaisen luovuttamislain muuttamisesta. Tämän tarkoituksena on täydentää ja muuttaa niin sanotusta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun EU:n puitepäättöksen täytäntöönpanoa.

Tämän puitepäättöksen kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät lainmuutokset ovat tulleet Suomessa voimaan vuonna 2004. Komissio on kuitenkin sitten, 20 vuotta tätä mähkittyään, antanut Suomelle keväällä 2024 ihan perustellun lausunnon, jonka mukaan Suomen lainsäädäntö ei ihan kaikilta osin ole puitepäättöksen mukainen. Suomea vastaan on siis käynnissä tällainen rikkomusmenettely.

Tässä esityksessä siis ehdotetaan kansalliseen täytäntöönpanolakiin muutoksia, joita pidetään tarpeellisina tämän komission sinänsä perustellun lausunnon johdosta. Esityksessä ehdotetaan muun ohella muutoksia EU-luovuttamislain Suomen kansalaisen luovuttamisesta, kieltäytymisperusteista, täytäntöönpanon lykkäämistä ja väliaikaista luovuttamista ja edelleen määräaikoja, väliaikaista siirtämistä ja kauttakulkua koskeviin säännöksiin.

Rouva puhemies! Siltä osin kuin on tarpeellista, näitä vastaavia muutoksia ehdotetaan myöskin niin sanottuun pohjoismaiseen luovuttamislakiin. Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan korjattavaksi eräitä mainittuihin lakeihin jääneitä pieniä virheitä.

Esityksessä tarkoitettujen lakien on tarkoitettu tulevan voimaan varsin kiireisellä aikataululla, jopa loppukevästä 2025, eli ihan siis näinä päivinä, johtuen edellä mainitusta rikkomusmenettelystä, jonka kohteena siis ollaan.

Tämän hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää tätä esitystä tarpeellisena ja ihan tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin huomioon ja tekstiluontoisin muutosehdotuksin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

14.47 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Meidän jokaisen oikeus turvalliseen arkeen ja oikeudenmukaiseen kohteluun on perusta, jota yhteiskunnan on velvollisuus vaa-
lia. Tämän päivän käsittelyssä oleva hallituksen esitys vastaa konkreettisesti tähän velvol-
lisuuteen. Kyse on rikoksiin syyllistyneiden luovuttamista koskevien sääntöjen päivittämi-
sestä osana EU:n jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden välistä yhteistyötä. Luovuttamissäänte-
ly uudistetaan, jotta Suomella olisi jatkossakin toimiva ja luotettava lainsäädäntö, joka
täyttää EU:n yhteiset velvoitteet. Komissio on edellyttänyt meiltä tarkennuksia, ja on tär-
keää, että Suomi osoittaa olevansa oikeusvaltio, joka ottaa yhteisvastuullisesti osaa rikol-
lisuuden torjuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Jokaisen on voitava luottaa siihen, että oikeus toteutuu myös
yli rajojen. Tämä on turvallisuuden ydinkysymys. Esityksessä täsmennetään luovuttamis-
menettelyjä muun muassa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai tuomittu on Suomen kan-
salainen tai Suomessa vakituisesti asuva. Näitä tilanteita arvioidaan nyt tasapuolisemmin,
kuitenkin niin, että yksilön siteet Suomeen otetaan huomioon. Tärkeänä pidän myös inhi-
millistä näkökulmaa. Vakavasti sairaiden henkilöiden osalta sääntely täsmentyy ja sovite-
taan yhteen EU-oikeuden kanssa. Valiokunta on arvioinut näitä muutoksia huolellisesti ja
esittääkin tarpeellisia tarkennuksia muun muassa kieltäytymisperusteiden muotoiluun.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän erityisen tärkeänä, että valiokunta on mietinnössään ko-
rostanut yksilön oikeusturvaa ja perusoikeuksia, mutta samalla myös sujuvaa ja ennakoit-
tavaa viranomaisyhteistyötä. Rikoksiin liittyvä luovuttaminen ei saa jäädä byrokratian tai
epätarkkojen muotoilujen jalkoihin. Kuten valiokunta tuo esiin, jatkotyössä on syytä arvi-
oida myös muita luovuttamissääntelyjä ja sen osa-alueita. Esimerkiksi määräaikaikänte-
lyssä ja yksittäisten maiden kanssa tehtävissä sopimuksissa voi olla vielä kehittämistä.

Suomi ei voi olla maa, jossa rikollinen voi jäädä piiloon. Siksi tarvitsemme tämänkal-
taista sääntelyä, lakeja, jotka tekevät Suomesta turvallisen maan ja oikeusjärjestelmästä-
me vakaan ja ennustettavan. Kannatan lämpimästi esitystä valiokunnan tekemät muutok-
set huomioon ottaen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.51 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tarkoituksena on täy-
dentää ja muuttaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luo-
vuttamismenettelyistä annetun puitepäättöksen täytäntöönpanoa. EU:n lausunnon mukaan
Suomen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin puitepäättöksen mukainen, joten nyt tehdään tar-
vittavat muutokset. Huomattavaa on, että vuodesta 2021 EU-komissio on aloittanut rikos-
menettelyt kaikkia jäsenvaltioita kohtaan asian tiimoilta.

Yksinkertaisuudessaan muutos tarkoittaa, että jatkossa Suomen kansalaisen pyyntö saa-
da suorittaa rangaistus Suomessa ei estäisi Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen jä-
senvaltioon. Rangaistusten suhteen voidaan nykytilassa kieltäytyä suorittamasta toisessa
maassa. Ehdotuksen mukaan luovuttamisen edellytykset olisivat tältä osin samat sekä Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

men kansalaisten että Suomessa vakinaisesti asuneiden ja oleskelleiden osalta. Muilta kuin Suomen kansalaisilta edellytettäisiin kuitenkin pääsääntöisesti vähintään viiden vuoden asumista tai oleskelua laillisesti Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2024 tilastotietojen mukaan Suomesta on luovutettu 20 henkilöä toiseen jäsenvaltioon EU:n luovuttamislain nojalla. Suomen toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet 107 EU-luovuttamislaislaissa tarkoitettua kiinni ottamista ja luovuttamista koskevaa pyyntöä. Näistä 85 on ollut syytetoimenpiteitä koskevia pyyntöjä. Suomeen on luovutettu toisesta jäsenvaltiosta 66 henkilöä. Pohjoismaisen luovuttamislain nojalla vuonna 2024 Suomesta on luovutettu 24 toiseen Pohjoismaahan. Toisesta Pohjoismaasta Suomeen luovutetuista henkilöistä ei ole saatavilla tilastotietoja.

Lakimuutoksesta arvioidaan, ettei sillä ole merkittäviä vaikutuksia luovuttamista koskevaan käytäntöön ja viranomaisten toimintaan. Luovuttamisesta kieltäytymisen edellytyksiä harkittaessa keskeistä olisi, että sen voitaisiin katsoa parantavan luovutettavaksi pyydetyn mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänelle tuomitun rangaistuksen päättyessä taikka muusta erityisestä syystä. Suomen kansalaisten osalta näiden edellytysten täyttyminen olisi tavanomaista eikä siten aiheuta merkittäviä muutoksia luovuttamista koskevaan käytäntöön ja viranomaisten toimintaan. Kiitos tästä esityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.54 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta.

Luonteeltaan lakimuutos on hyvin tekninen, ja sillä tehdään tarvittavat muutokset Suomen lainsäädäntöön, sillä EU:lta vuonna 2024 tulleen lausunnon mukaan nykytila ei ole kaikilta osin puitepäätöksen mukainen.

Esityksen pihvinä on se, että jatkossa Suomen kansalaisen pyyntö saada suorittaa vapausrangaistus Suomessa ei muutoksen myötä estäisi Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen jäsenvaltioon. Nykytilanteessahan, jos Suomen kansalainen pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa, hänen luovuttamisestaan toiseen maahan tulee kieltäytyä. EU:n mukaan tämän kieltäytymisperusteen tulisi olla harkinnanvarainen eli luovuttamisesta päättävä tuomioistuin voisi päättää toisin. Luovuttamisen edellytykset olisivat tältä osin samat sekä Suomen kansalaisten että Suomessa vakinaisesti vähintään viisi vuotta laillisesti asuneiden ja oleskelleiden osalta. Viranomaisten toimintaan tällä uudistuksella ei katso- ta olevan vaikutusta.

Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

14.56 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden välillä. Esityksen taustalla on Euroopan komission antama perusteltu lausunto, jonka mukaan Suomen nykyinen lainsäädäntö ei kaikilta osin vastaa EU:n puitepäätöstä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä. Tarvitsemme lisää oikeusvarmuutta ja kansainvälisen rikosoikeudellisen yhteistyön vahvistamista. Esityksessä tarkennetaan eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2025 vp

tyisesti niitä tilanteita, joissa luovuttamisesta voidaan kieltäytyä esimerkiksi vakavan sairauden perusteella. Muutokset perustuvat Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja varmistavat, että Suomen lainsäädäntö on yhdenmukainen EU-oikeuden kanssa.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää teknisiä korjauksia ja täsmentää sääntelyä, mikä parantaa lain selkeyttä ja soveltamiskelpoisuutta. On hyvä, että hallitus on myös ilmoittanut jatkavansa EU:n luovuttamislain kokonaisuudistusta vielä myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Lehtinen.

14.57 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tähän lakiin tehtiin nyt varsin teknillisiä mutta sinänsä tarpeellisia ja välttämättömiä muutoksia, jotka EU:n suunnasta tulivat meille velvoitteina. Suurin osa näistä luovuttamistoimenpiteistä, joita tämä laki käsittelee, koskee syytetoimenpiteitä ja esitutkintaan liittyviä asioita. Sinänsä tällä ei ole isoa merkitystä, että ikään kuin valmiita tuomioita saaneita siirrettäisiin muihin maihin istumaan.

Erityisen tärkeää tässä laissa on se, että kieltäytymisperusteessa pohditaan sitä laillista oleskelua, josta me tässä juuri varsin pitkään äskenkin puhuimme. On hyvä, että hallitus on sen lisännyt sinne ja siinä on se kohta, että jotta voidaan rinnastaa Suomen kansalaisuuteen, vaaditaan viiden vuoden laillista oleskelua maassa — siis laillista oleskelua maassa — ja ainoastaan silloin voi vedota samoihin asioihin kuin Suomen kansalaisuuden omatesaankin. Tällä on todella tärkeä merkitys, ja haluan sitä korostaa.

Sitten toinen sellainen tärkeä asia, mikä tässä luovuttamisessa on merkityksellistä, on se, että kun luovuttamista harkitaan, niin sen luovuttamisen kannalta tärkeä asia on se, mikä on sitten se mahdollisuus palata siihen yhteiskuntaan, johon luovutetaan, tai jos luovutetaan takaisin, niin miten se elämä jatkuu sen mahdollisen tuomion jälkeen. Tästä tässä pääosin on kyse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.58 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajia hyvistä puheenvuoroista. On ollut todella mielenkiintoista kuunnella tätä, ja tämä on oleellinen asia. Todella hyviä puheenvuoroja on käytetty. Kiitos varsinkin perussuomalaisten ja kokoomuksen edustajille. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 28/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.